

Metodická informace ke konání přijímacího řízení uchazečů se speciálními vzdělávacími potřebami do 1. ročníku středního vzdělávání

(Informace reflektuje změnu vyhlášky č. 353/2016 Sb., o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání, ve znění vyhlášky č. 244/2018 Sb., a Přílohy č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění vyhlášky č. 244/2018 Sb.)

1 Legislativní rámec

Podle § 16 odst. 1 a odst. 2 písm. c) školského zákona se žákem se speciálními vzdělávacími potřebami rozumí mimo jiné osoby, které k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebují poskytnutí podpůrných opatření spočívajících v nezbytné úpravě podmínek přijímání ke vzdělávání odpovídající jejich speciálním vzdělávacím potřebám, zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám uchazečů.

Střední škola upravuje podmínky přijímání ke vzdělávání podle školského zákona (§ 16 odst. 2 písm. c), § 19, § 60b odst. 4, § 64 školského zákona), podle § 13, 13a a Přílohy č. 1 a 2 vyhlášky č. 353/2016 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 353/2016 Sb.“).

2 Pro koho je úprava podmínek přijímání ke vzdělávání určena

Úprava podmínek přijímacího řízení náleží uchazečům se speciálními vzdělávacími potřebami **všech věkových skupin** hlásícím se **do všech forem středního vzdělávání** (denní, večerní, dálková, distanční, kombinovaná) včetně nástavbového nebo zkráceného studia.

Úpravu podmínek přijímacího řízení a uzpůsobení konání přijímací zkoušky lze uplatnit pouze na základě **doporučení** pro žáky/uchazeče se speciálními vzdělávacími potřebami **vydaného školským poradenským zařízením** (dále jen „ŠPZ“), které uchazeč odevzdá společně s přihláškou ke střednímu vzdělávání (§ 60b odst. 4 školského zákona) pro první kolo přijímacího řízení:

- a) u oborů s talentovou zkouškou (včetně oboru Gymnázium se sportovní přípravou) do 30. listopadu,
- b) u oborů bez talentové zkoušky do 1. března.

Doporučení se v souladu s § 13 odst. 1 vyhlášky č. 353/2016 Sb. vydává pro účely úpravy podmínek přijímacího řízení a uzpůsobení konání přijímací zkoušky. Pokud se na daný obor vzdělání přijímací zkouška nekoná, doporučení ŠPZ není součástí přijímacího řízení a k přihlášce ke vzdělávání se nepřikládá.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) doporučuje zvážit přiznání úpravy podmínek přijímacího řízení u uchazečů, kterým pro průběh vzdělávání bylo ŠPZ vydáno doporučení se zařazením minimálně do druhého stupně podpůrných opatření.

Doporučení ŠPZ se vydává s využitím formuláře podle Přílohy č. 2 k vyhlášce č. 353/2016 Sb.: *Doporučení školského poradenského zařízení pro úpravu podmínek přijímání ke vzdělávání.*

ŠPZ v doporučení stanoví dobu, po kterou je vydané doporučení platné, tato doba zpravidla nepřesáhne **dva roky** (§ 15 odst. 3 vyhlášky č. 27/2016 Sb.). Doporučení ŠPZ se v souladu s § 13 odst. 3 vyhlášky č. 353/2016 Sb. vydává ve **dvou vyhotoveních**, z nichž každé je přiloženo k jedné přihlášce ke střednímu vzdělávání ve formě originálu. V případě potřeby dalších originálů požádá uchazeč, resp. jeho zákonný zástupce o dotisk dalších originálů pracovníka ŠPZ, případně si pořídí úředně ověřené kopie doporučení.

Úprava podmínek přijímacího řízení podle doporučení ŠPZ nenahrazuje povinnost doložit pro příslušný obor vzdělání posudek o splnění podmínek zdravotní způsobilosti uchazeče v souladu s § 60a odst. 3 školského zákona a nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Zdravotní způsobilost ke vzdělávání v příslušném oboru vzdělání posuzuje a lékařský posudek vydává zpravidla lékař v oboru všeobecné praktické lékařství nebo v oboru praktický lékař pro děti a dorost podle zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách (blíže k tomu viz § 51 zákona č. 373/2011 Sb.). Posudek se pro přijetí v dotčených oborech vzdělání předává střední škole spolu s přihláškou ke vzdělávání (§ 1 odst. 1 písm. g) vyhlášky č. 353/2016 Sb.).

3 Kategorie uzpůsobení dle druhu znevýhodnění uchazeče

Kategorie uzpůsobení konání přijímací zkoušky podle druhu znevýhodnění, přípustné úpravy zkušební dokumentace a přípustná uzpůsobení přijímací zkoušky jsou stanovena v Příloze č. 1 vyhlášky č. 353/2016 Sb. Uzpůsobení se vztahují k jednotné přijímací zkoušce, ke školní přijímací zkoušce, je-li ředitelem stanovena, popř. k talentové zkoušce, je-li rámcovým vzdělávacím programem stanovena a vyžaduje-li to charakter talentové zkoušky.

Kategorie uzpůsobení dle druhu znevýhodnění jsou následující:

a) ZP_A: Zrakově postižení skupiny A schopní rýsovat a číst zvětšené obrázkyb) ZP_B: Zrakově postižení skupiny B neschopní z důvodu smyslového postižení rýsovat a číst složitější obrázkyc) ZP_BR: Zrakově postižení upřednostňující čtení a psaní v Braillově písmud) SP: Sluchově postižení, jejichž prvním jazykem je český znakový jazyke) O: Ostatní uchazeči se speciálními vzdělávacími potřebami, především uchazeči se specifickými poruchami učení, uchazeči s tělesným postižením, uchazeči se sluchovým postižením, kteří nejsou zařazení v kategorii SP, uchazeči se znevýhodněním v důsledku chronického onemocnění a cílené medikace, která může ovlivnit jejich schopnosti, uchazeči s poruchou autistického spektra, uchazeči s jiným rodným jazykem než českým, uchazeči s narušenou komunikační schopností aj.

U uchazečů se znevýhodněním v důsledku chronického onemocnění a cílené medikace vydává ŠPZ doporučení na základě podkladů od oprávněných poskytovatelů zdravotních služeb (§ 11 odst. 4 písm. h) vyhlášky č. 27/2016 Sb.).

Do jedné z kategorií uzpůsobení konání přijímací zkoušky je uchazeč zařazen v případě, že ŠPZ při vyšetření zjistí, že pro přijímání ke střednímu vzdělávání na rovnoprávném základě s ostatními je nezbytné některé z uzpůsobení, které vyhláška stanovuje.

Ve výjimečném případě náhlých nepředvídatelných zdravotních komplikací (např. akutní úraz ruky), které lze řešit poskytnutím kompenzačních pomůcek (využití počítače, s tím související navýšení času) a konání zkoušky v náhradním termínu by situaci uchazeče neřešilo, může ředitel střední školy rozhodnout o uzpůsobení podmínek přijímacího řízení i **bez doporučení ŠPZ**. V tomto případě nejde o uchazeče se speciálními vzdělávacími potřebami, a tedy uchazeč není zařazen do kategorie uzpůsobení dle druhu znevýhodnění, ale uplatňuje se zde **princip poskytnutí rovných podmínek na rovnoprávném základě s ostatními**. O takovém uzpůsobení se provede písemný záznam.

4 Přípustná uzpůsobení konání přijímací zkoušky

Obsah jednotné přijímací zkoušky je pro všechny uchazeče příslušné věkové kategorie stejný, výjimkou jsou pouze testy z českého jazyka a literatury pro uchazeče zařazené do kategorie SP a eliminace testových úloh na rýsování a úloh se složitými obrázky pro uchazeče zařazené do kategorie ZP_B a ZP_BR (Příloha č. 1 vyhlášky č. 353/2016 Sb.).

4.1 Obligatorní uzpůsobení

Mezi povinně uváděné uzpůsobení konání přijímací zkoušky patří navýšení časového limitu ve výši **25 %, 50 %, 75 %, nebo 100 % podle doporučení ŠPZ**. Navýšení platí shodně pro jednotnou přijímací zkoušku (písemný test z matematiky a písemný test z českého jazyka a literatury) i školní přijímací zkoušku. Příloha č. 1 vyhlášky č. 353/2016 Sb. ovšem hovoří pouze o navýšení času v případě testů, navýšení času při jiných součástech školní přijímací zkoušky mimo písemné testy, třeba při zkoušce praktické, se tedy nepřipouští. Výsledný navýšený časový limit vyjádřený v minutách se zaokrouhluje na nejbližší vyšší číslo dělitelné 5. **V jedné učebně konají přijímací zkoušku pouze uchazeči se shodnou vyšší časového limitu pro konání zkoušky** (§ 13 odst. 4 vyhlášky č. 353/2016 Sb.).

U kategorie ZP_B a ZP_BR se vždy doporučí obsahová úprava testového sešitu jednotné zkoušky nebo zadání školní přijímací zkoušky: jsou vyňaty nebo nahrazeny úlohy na rýsování a úlohy se složitými obrázky.

U kategorie SP se vždy doporučí obsahová úprava testu jednotné zkoušky z českého jazyka a literatury, popř. školní přijímací zkoušky tak, aby ověřoval znalost českého jazyka na úrovni A2 podle Společného evropského referenčního rámce. **Tato obsahová úprava testového sešitu je v případě jednotné přijímací zkoušky v kompetenci Centra, v případě školní přijímací zkoušky v kompetenci ředitele školy.**

Do formuláře doporučení nemůže ŠPZ uvádět další požadavky na obsahové úpravy zadání přijímací zkoušky nad rámec těch stanovených vyhláškou č. 353/2016 Sb.

4.2 Fakultativní uzpůsobení

Další možná uzpůsobení konání přijímací zkoušky stanoví Příloha č. 1 vyhlášky č. 353/2016 Sb., a to za předpokladu, že použitím kompenzačních pomůcek uchazeči se speciálními vzdělávacími potřebami nevznikne neoprávněná výhoda při konání přijímací zkoušky. Kompenzační pomůcky se zaznamenávají do formuláře doporučení v části *Ostatní uzpůsobení*.

Mezi kompenzační pomůcky **nepatří**:

- a) encyklopedie,
- b) Matematicko-fyzikální a chemické tabulky,
- c) kalkulačka,
- d) Pravidla českého pravopisu a Slovník spisovné češtiny.

Mezi jiná uzpůsobení mimo jiné **patří**:

- a) samostatná učebna – přiznává se pouze v případě, že je potřeba, aby uchazeč konal přijímací zkoušku **zcela odděleně** od ostatních uchazečů v samostatné místnosti; jde-li o oddělení z důvodu navýšeného časového limitu, je konání přijímací zkoušky s uchazeči se stejnou časovou dotací samozřejmostí (viz bod 4.1 Obligatorní uzpůsobení);
- b) zápis odpovědí na počítači (jde zejména o formu podpůrného opatření u uchazečů zařazených v kategorii O); užívaný počítač nesmí být připojen k internetu, nesmí na něm být nainstalovány nepovolené pomůcky a při testu z českého jazyka a literatury nesmí být využívána korekce pravopisu;
- c) vypracování testu, případně zápis odpovědí na počítači (jde o formu podpůrného opatření u uchazečů zařazených v kategorii ZP); užívaný počítač nesmí být připojen k internetu, nesmí na něm být nainstalovány nepovolené pomůcky a při testu z českého jazyka a literatury nesmí být využívána korekce pravopisu;
- d) využití služeb podporující osoby – § 13a odst. 1 a 2 definuje podporující osobu jako fyzickou osobu přítomnou spolu s uchazečem při konání přijímací zkoušky, která v souladu s doporučením ŠPZ zajišťuje asistenci praktickou, popř. technickou, zápis odpovědí, předčítání textu, motivování, objasňování jazykových prostředků v pokynech k úlohám, tlumočení do a z českého znakového jazyka či jiného komunikačního prostředku; uvedené činnosti může vykonávat jedna nebo více osob;

touto osobou může být asistent pedagoga, popř. učitel střední školy, v níž se přijímací zkouška koná, tlumočnický znakového jazyka, osobní asistent uchazeče; MŠMT doporučuje, aby to byl pouze **ve zcela výjimečných případech zákonný zástupce** uchazeče či jiná blízká osoba; ředitel střední školy rozhodne o tom, kdo bude v daném konkrétním případě podporující osobou, a umožní seznámení uchazeče s určenou podporující osobou před konáním přijímací zkoušky;

MŠMT doporučuje, aby využití služeb podporující osoby ŠPZ uvádělo v doporučení u uchazečů, kteří jsou pro průběh vzdělávání zařazeni do třetího a vyššího stupně podpůrných opatření;

dále MŠMT doporučuje, aby ředitel školy zajistil poučení podporující osoby o tom, jakým způsobem může poskytovat uchazeči podporu, aby mu nevznikla neoprávněná výhoda při konání zkoušky;

- e) úprava pracovního místa nebo úprava učebny;
- f) alternativní způsob zápisu odpovědí (testový sešit, prázdné listy papíru) – je třeba posoudit, zda je uchazeč schopen pracovat se záznamovým archem; pokud nikoli, je třeba v doporučení ŠPZ tuto úpravu podmínek přijímací zkoušky uvést;

- g) záložka, psací podložka, zvýrazňovač aj.;
- h) pro uchazeče s jiným rodným jazykem než českým zařazené do kategorie O překladový slovník;
- i) formální úprava zkušební dokumentace – zvětšení písma v testovém sešitě, popř. formální uzpůsobení zadání školní přijímací zkoušky;

záznamový arch pro jednotnou přijímací zkoušku se nezvětšuje.

5 Informovaný souhlas

Součástí *Doporučení školského poradenského zařízení pro úpravu podmínek přijímání ke vzdělávání* podle Přílohy č. 1 vyhlášky č. 353/2016 Sb. je informovaný souhlas zletilého uchazeče nebo zákonného zástupce nezletilého uchazeče s navrženými úpravami podmínek přijímacího řízení. **Bez udělení informovaného souhlasu není ředitel střední školy oprávněn k poskytnutí navržených uzpůsobení.**

Informovaný souhlas se **uděluje v ŠPZ** kromě těchto vyhláškou č. 353/2016 Sb. specifikovaných případů:

- a) z doporučení ŠPZ vyplývá možnost využít počítač,
- b) z doporučení ŠPZ vyplývá možnost využít služeb podporující osoby,
- c) z doporučení ŠPZ vyplývá možnost využít kompenzační pomůcku, která je ve vlastnictví základní školy, jíž je uchazeč žákem.

Ve výše uvedených případech je povinností zletilého uchazeče nebo jeho zákonného zástupce **udělit informovaný souhlas ve střední škole**, kam se uchazeč hlásí, a to nejpozději 10 dní před konáním přijímací zkoušky. Informovaný souhlas bude udělen po projednání s ředitelem střední školy, kam se uchazeč hlásí, v případě bodu c) i základní školy, jež vlastní uvedenou kompenzační pomůcku.

MŠMT doporučuje, aby k podpisu bylo připojeno i označení místa podpisu (v ŠPZ nebo ve střední škole), aby nedošlo k pochybnostem, kde byl informovaný souhlas udělen.

Nevyvine-li zletilý uchazeč nebo zákonný zástupce nezletilého uchazeče snahu k udělení informovaného souhlasu ve střední škole, vyzve jej ředitel střední školy, aby tak učinil. V případě, že k udělení informovaného souhlasu ani po výzvě nedojde, postupuje ředitel školy v souladu s nejlepšími zájmy uchazeče.

6 Spolupráce s Centrem

Ředitel střední školy uzpůsobí podmínky pro konání přijímací zkoušky uchazeči se speciálními vzdělávacími potřebami podle doporučení ŠPZ v souladu s § 13 odst. 1 a s Přílohou č. 1 vyhlášky č. 353/2016 Sb. Při uzpůsobení zkušební dokumentace jednotné přijímací zkoušky střední škola spolupracuje s Centrem.

Údaje o uzpůsobení konání jednotné zkoušky podle § 5 vyhlášky č. 353/2016 Sb. pro konkrétního uchazeče v rozsahu uzpůsobení podle Přílohy č. 1 k této vyhlášce předá střední škola Centru do registru uchazečů nejpozději do **11. března**, v případě požadavku na zpracování zadání testů v Braillově písmu předá střední škola Centru tyto údaje nejpozději **dva pracovní dny** po doručení přihlášky v návaznosti na termín stanovený pro odevzdání přihlášky ke vzdělávání (§ 60a odst. 5 školského zákona, § 5 odst. 2 písm. d) vyhlášky č. 353/2016 Sb.).

Pro uchazeče se speciálními vzdělávacími potřebami, u nichž z doporučení ŠPZ vyplývá požadavek na zvětšení písma, poskytne Centrum řediteli školy testový sešit **v otevřeném formátu** bezprostředně před konáním zkoušky. Za úpravu testového sešitu následně odpovídá ředitel školy (§ 13 odst. 6 vyhlášky č. 353/2016 Sb.). Pro uchazeče se zrakovým postižením, u nichž z doporučení ŠPZ vyplývá požadavek na zpracování zadání písemných testů v Braillově písmu, připraví Centrum testový sešit **v Braillově písmu** (§ 13 odst. 7 vyhlášky č. 353/2016 Sb.).

Uzpůsobení konání písemných testů jednotné zkoušky by mělo být v dotčených školách zajišťováno ve shodě při konání jednotné zkoušky v obou termínech.

Bližší informace k přijímacímu řízení ve školním roce 2020/2021 poskytne:

Mgr. Barbora Krčmářová

odbor středního a vyššího odborného vzdělávání a institucionální výchovy MŠMT

oddělení všeobecného vzdělávání

tel. 234 811 755

e-mail: barbora.krcmarova@msmt.cz